

คุณลักษณะพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยใน โรงพยาบาลศูนย์ เขตภาคกลาง
สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

กุลภัสสร จิตศรัทธา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
กันยายน 2552
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ กุลภัตสร จิตศรัทธา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู พงษ์เรืองพันธุ์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาริรัตน์ ขำอยู่)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ราชบัณฑิต)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู พงษ์เรืองพันธุ์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาริรัตน์ ขำอยู่)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฉันทนา จันทวงศ์)

คณะพยาบาลศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกร ทรัพย์กรานนท์)

วันที่ 22 เดือน กันยายน พ.ศ. 2552

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

จากมหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำปีการศึกษา 2551

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู พงษ์เรืองพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีรัตน์ จำอยู่ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่า ที่กรุณาให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไข และวิจารณ์ผลงานทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยความสะดวก และรองผู้อำนวยความสะดวกฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลศูนย์เขตภาคกลาง ได้แก่ โรงพยาบาลสระบุรี โรงพยาบาลนครปฐม โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งพยาบาลวิชาชีพทุกท่านที่คอยแบบสอบถาม ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เนื่องจากการงานวิจัยครั้งนี้ส่วนหนึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณ บัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ มานะ ดันจัน คุณแม่ ระเบียบ บุตรน้ำเพชร เพื่อนและพี่ ๆ ทุกคนที่ให้อำลัใจ และสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นกตัญญูจดเวทิตาแด่ บพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านาน

กุลภัสสร จิตศรัทธา

46921307: สาขาวิชา: การบริหารการพยาบาล; พย.ม. (การบริหารการพยาบาล)

คำสำคัญ: คุณลักษณะ/ พยาบาลวิชาชีพ/ โรงพยาบาลศูนย์

กุลภัสสร จิตศรัทธา: คุณลักษณะพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยใน โรงพยาบาลศูนย์เขตภาคกลาง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข (CHARACTERISTICS OF PROFESSIONAL NURSE'S INPATIENT DEPARTMENT IN REGIONAL IN CENTRAL REGION UNDER THE JURISDICTION OF MINISTRY OF PUBLIC HEALTH) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: เรณา พงษ์เรืองพันธุ์, Ph.D., วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล, กศ.ศ., อารีรัตน์ จำอู่, D.S.N. 152 หน้า. ปี พ.ศ. 2552.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยใน โรงพยาบาลศูนย์เขตภาคกลาง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จากกลุ่มตัวอย่าง 226 คน โดยการสุ่มแบบง่าย โดยใช้แบบวัดคุณลักษณะพยาบาลวิชาชีพ 12 ด้าน ซึ่งตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน หาค่าความเที่ยงของเครื่องมือโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าเท่ากับ .97 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่าที (Independent t-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe'

ผลการวิจัยพบว่า:

คุณลักษณะพยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยในโรงพยาบาลศูนย์เขตภาคกลาง สังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71, SD = .43$) มีคะแนนเฉลี่ยรายด้านมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.18, SD = .38$) รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติการพยาบาล ($\bar{X} = 4.01, SD = .38$) และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวิจัย ($\bar{X} = 3.14, SD = .57$) พยาบาลวิชาชีพที่มีอายุแตกต่างกันมีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านการปฏิบัติการพยาบาล ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านวิชาการ ด้านการบริหาร ด้านภาวะผู้นำ ด้านเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ด้านกฎหมายและการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีผลทำให้คุณลักษณะด้านการปฏิบัติการพยาบาล ด้านวิชาการ ด้านการบริหาร ด้านภาวะผู้นำ ด้านทักษะเกี่ยวกับมนุษย์และมวลชน ด้านการใช้เทคโนโลยี ด้านการวิจัย ด้านเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ด้านกฎหมายและการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานแตกต่างกันมีผลทำให้คุณลักษณะด้านการปฏิบัติการพยาบาล ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านวิชาการ ด้านการบริหาร ด้านภาวะผู้นำ ด้านเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ด้านกฎหมายและการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปฏิบัติงานแผนกที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณลักษณะด้านการปฏิบัติการพยาบาล และด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการอบรมมีผลทำให้คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านการปฏิบัติการพยาบาล ด้านการบริหาร ด้านภาวะผู้นำ ด้านการใช้เทคโนโลยี ด้านการวิจัย และด้านเศรษฐศาสตร์สาธารณสุขแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารทางการพยาบาลในการ วางแผนพัฒนาพยาบาลวิชาชีพให้มีคุณลักษณะที่ดี

46921307: MAJOR: NURSING ADMINISTRATIVE; M.N.S. (NURSING ADMINISTRATION)

KEYWORDS: CHARACTERISTICS/PROFESSIONAL NURSES / REGIONAL HOSPITAL

KUNLAPAS JITSADTHA: CHARACTERISTICS OF PROFESSIONAL NURSES IN-PATIENT DEPARTMENT IN REGIONAL HOSPITALS IN CENTRAL REGION UNDER THE JURISDICTION OF MINISTRY OF PUBLIC HEALTH THESISADVISORS: RANA PONGRUENGPHANT, PhD., WICHITPORN LAUSUWONKUN, Ed.D., AREERUT KHUMYU, D.S.N. 152 P. 2009.

The purpose of this descriptive research study was to investigate characteristics of professional nurses in regional hospital in central region under the jurisdiction of Ministry of Public Health as perceived by professional nurses. A sample of two hundred twenty six nurses was taken from in-patient department of Saraburi Hospital, Phra Nakhon Si Ayutthaya Hospital and Nakhon Pathom Hospital by using a simple random sampling technique. The instrument was a set of questionnaires measuring level of characteristics of professional nurses. The questionnaire was approved for content validity by 5 experts and used Cronbachs alpha coefficient to test their reliability. The reliability coefficients was .97 respectively. Data were collected by mailing the questionnaire and analyzed by using mean, standard deviation, independent t-test, one-way ANOVA and Scheffe was used to compare the different means.

The findings showed that:

1. The level of characteristics of professional nurses in regional hospitals, Ministry of Public Health was high ($\bar{X} = 3.71, SD = .43$), the highest was moral ($\bar{X} = 4.18, SD = .38$), the next was nursing practice ($\bar{X} = 4.01, SD = .38$). The lowest was research ($\bar{X} = 3.14, SD = .57$).
2. Significant positive differences were found among nurses with different ages in the level of personality, nursing practice, moral, academic, administration, leadership, economic public health, environment sanitation, knowledge and participation in law at .05 level.
3. Significant positive differences were found among nurses with different educational level in the nursing practice, academic, administration, leadership, humanization and community, use of technology, research, economic public health, environment sanitation, knowledge and participation in law at .05 level.
4. Significant positive differences were found among nurses with different duration of work in the level of nursing practice, moral, academic, administration, leadership, economic public health, environment sanitation, knowledge and participation in law at .05 level.
5. Significant positive differences were found among nurses with different department in work in the level of nursing practice and academic at .05 level.
6. Significant positive differences were found among nurses with different training in the level of personality, nursing practice, administration, leadership, use of technology, research and economic public health at .05 level.

The result of this study could be used as fundamental data for human resource development for nurses.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะพยาบาลวิชาชีพ	13
ความหมายของคุณลักษณะ	13
คุณลักษณะของพยาบาล	16
คุณลักษณะพยาบาลที่ผู้รับบริการคาดหวัง	18
ปัจจัยที่มีผลต่อคุณลักษณะพยาบาลวิชาชีพ	24
พยาบาลวิชาชีพ	32
พยาบาลวิชาชีพ	32
คุณลักษณะของวิชาชีพการพยาบาล	37
สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพ	41
จรรยาบรรณของวิชาชีพพยาบาล	45
บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบพยาบาลวิชาชีพ	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้	51
แนวคิดระบบบริการสุขภาพในโรงพยาบาล.....	54
ขอบเขตหน้าที่โรงพยาบาลศูนย์.....	54
ขอบเขตการปฏิบัติงานของพยาบาลในระดับตติยภูมิ.....	55
มาตรฐานการบริการพยาบาลและการผดุงครรภ์ระดับตติยภูมิ.....	58
ทิศทางการปฏิรูประบบบริการพยาบาลในระดับตติยภูมิ	60
การปฏิรูประบบบริการพยาบาลในประเทศไทย.....	62
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	65
3 วิธีดำเนินการวิจัย	76
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	76
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	78
ขั้นตอนการเก็บข้อมูล.....	80
การวิเคราะห์ข้อมูล	81
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
สัญลักษณ์ทางสถิติ.....	82
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	100
สรุปผลการวิจัย	101
อภิปรายผล	102
ข้อเสนอแนะ.....	114
บรรณานุกรม.....	116
ภาคผนวก	135
ภาคผนวก ก.....	136
ภาคผนวก ข.....	138
ภาคผนวก ค.....	140
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	152

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนประชากรตามตารางเครจซี่ และมอร์แกน คำนวณตามสัดส่วนประชากรจำแนกตามโรงพยาบาล.....	76
2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คำนวณตามสัดส่วนประชากรจำแนกตามโรงพยาบาลและแผนกที่ปฏิบัติงาน	77
3 จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยใน โรงพยาบาลศูนย์เขตภาคกลาง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน แผนกที่ปฏิบัติงาน ($n = 226$).....	83
4 จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยใน โรงพยาบาลศูนย์เขตภาคกลาง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำแนกตามการฝึกอบรม ($n = 226$).....	84
5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยใน โรงพยาบาลศูนย์เขตภาคกลาง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำแนกเป็นรายด้าน ($n = 226$)	85
6 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนคุณลักษณะรายด้านของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยใน โรงพยาบาลศูนย์เขตภาคกลาง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยรวม จำแนกตามอายุ ($n = 226$)	86
7 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่เชิงซ้อนของคุณลักษณะรายด้าน วิธีของ Scheffe' จำแนกตามอายุ	88
8 เปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะรายด้านของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยใน โรงพยาบาลศูนย์เขตภาคกลาง สังกัดกระทรวง สาธารณสุข โดยรวมจำแนกตามระดับการศึกษา ($n = 226$).....	90
9 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนคุณลักษณะรายด้านของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยใน โรงพยาบาลศูนย์เขตภาคกลาง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยรวมจำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ($n = 226$).....	91
10 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่เชิงซ้อนของคุณลักษณะรายด้านวิธีของ Scheffe' จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	93

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนคุณลักษณะรายด้านของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยในโรงพยาบาลศูนย์เขตภาคกลาง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยรวม จำแนกตามแผนกที่ปฏิบัติงาน ($n = 226$).....	95
12 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่เชิงซ้อนของคุณลักษณะรายด้าน วิธีของ Scheffe ¹ จำแนกตามแผนกที่ปฏิบัติงาน.....	97
13 เปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะรายด้านของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยใน โรงพยาบาลศูนย์เขตภาคกลาง สังกัดกระทรวง สาธารณสุข โดยรวมจำแนกตาม การได้รับการอบรม ($n = 226$).....	98

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	6
---	----------------------------	---

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University